

Jordbruksutskottets betänkande

1985/86:5

om allmän miljövard

JoU
1985/86:5

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner om allmän miljövard som väckts i januari 1985. Ämnesområdet omfattar frågor om metoder och principer för miljöskyddsarbetet, om kommunernas ansvar i miljöfrågor, om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken och om risker för miljökatastrofer. Vidare behandlas motionsyrkanden om freoner, om koldioxidproblemet samt om vattenmiljön i Öresund. Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

Till betänkandet är fogade 9 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Motionsyrkanden

1984/85:370 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 3)

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs rörande ökad användning av ekonomiska styrmedel såsom miljöavgifter.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs rörande kommunernas ansvar för miljö och naturvård.

1984/85:882 av Eric Hägelmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Blekinge bör bli försökslän i miljöskydd.

1984/85:1164 av Karin Ahrlund och Hans Petersson i Röstånga (båda fp) vari yrkas, med hänvisning till vad som anförs i motion 1984/85:1157, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen hemställer att regeringen tar upp överläggningar med danska staten angående föroreningar av Öresund.

1984/85:2051 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om information till medborgarna om hälso- och miljörisker i omgivningen i enlighet med vad som anförs i motionen.

1984/85:2054 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen hos regeringen begär åtgärder syftande till att minska utsläpp av freoner till atmosfären i enlighet med vad i motionen anförs.

1984/85:2244 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 2, 4 och 5),

1. att riksdagen beslutar att uppdra åt regeringen att utarbeta riktlinjer för

det internationella miljöarbetet enligt vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar uppdra åt regeringen att återkomma med förslag till system med offentliga urfrågningar och vetenskaplig medling,

4. att riksdagen beslutar uppdra åt regeringen att kartlägga energiförbrukningens effekter på koldioxidhalten samt förelägga riksdagen förslag om åtgärder med anledning av detta,

5. att riksdagen beslutar uppdra åt regeringen att vidta åtgärder för att minska produktion och användning av freoner i enlighet med motionen.

1984/85:2280 av Eric Hägelmark (fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 5), att riksdagen uttalar sig för en utveckling av näringslivet i Kristianstads län och hos regeringen hemställer om åtgärder innebärande att kontroll och forskning utförs för att kartlägga skador som orsakats av miljögifter.

1984/85:2591 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 7 och 8),

7. att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag beträffande miljöavgiften,

8. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av tillämpningen av miljöskyddsavgiften.

1984/85:2600 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas att riksdagen beslutar att täktavgiften för grus skall tas ut i efterskott på basis av deklARATION från entreprenörerna.

1984/85:2610 av Einar Larsson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att upphäva tidigare beslut om principer för tillsyn och prövning enligt miljöskyddslagen,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den återkommer med nytt förslag om principer för avgiftsuttag.

Utskottet

Utskottet behandlar i betänkandet ett antal motioner och motionsyrkanden som väckts i januari 1985 i skilda miljöpolitiska frågor och vilka icke upptagits resp. beräknas komma att tas upp till behandling i samband med regeringsförslag under föregående och innevarande riksmöte.

Metoder och principer för miljöskyddsarbetet

Förslag till riktlinjer och metoder för miljövårdsarbetets bedrivande framförs i några motioner. I centerns partimotion 1984/85:2244 erinrar Thorbjörn Fälldin m. fl. om att det är nödvändigt att de globala frågorna länkas ihop med det nationella arbetet i naturresurs- och miljöpolitiken. Regeringen bör ta fram riktlinjer för vårt internationella miljöarbete med tyngdpunkt på långsiktiga effekter. Enligt motionen påbörjades ett sådant arbete under förra regeringen. Det bör nu fullföljas (yrkande 1). I motionen lämnas vidare förslag till införande av nya metoder i det svenska utredningsväsendet för att förbättra beslutsunderlaget vid en bedömning av miljöfrågorna i samband med exempelvis naturresursutnyttjandet. Ett system med offentliga utfråg-

ningar (hearings) bör därför prövas liksom vetenskaplig medling (yrkande 2).

Utskottet får erinra om att riksdagen för ett år sedan avslagit motionsyrkanden i samma riktning som de nu behandlade (JoU 1984/85:8). Utskottet fann då att förslaget om riktlinjer för det internationella miljöarbetet knappast var meningsfullt. Vårt internationella miljöarbete bedrevs i nära anslutning till miljöarbetet inom landet, med anlitanade av experter på området och med jordbruksdepartementet som samordnande och ledande politisk instans i nära samarbete med utrikesdepartementet och övriga berörda departement.

Det förda resonemanget har full giltighet i dag. Utskottet får erinra om det omfattande arbete som bedrivs parallellt inom landet och i det mellanstatliga umgänget. Exempel härpå är de konventioner som slutits om långväga gränsoverskridande luftföroreningar och om bevarandet av ozonskiktet och det pågående internationella samarbetet för att precisera och fullfölja åtagandena enligt dessa konventioner. Arbetet på att begränsa föroreningarna från bilar, Östersjösamarbetet och annat miljösamarbete i frågor om havens nedsmutsning är andra exempel.

Yrkandet om införande av nya metoder för att hantera osäkerheten vid utformning av underlag för samhällsbeslut i vissa miljöfrågor har sin grund i förslag som lagts av naturresurs- och miljökommittén i betänkandet Naturresursers nyttjande och hävd (SOU 1983:56). Betänkandet bereds inom regeringens kansli med sikte på att delar därav, vilka ännu icke prövats i samband med regeringsförslag, skall behandlas i en proposition under innevarande riksmöte. Enligt utskottets mening finns icke anledning att föregripa den behandlingen. Med det anförda avstyrks således motion 2244 såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 2).

Folkpartiet yrkar i sin partimotion 1984/85:370 av Bengt Westerberg m. fl. (yrkande 3) att kommunerna ges vidgat ansvar för miljö- och naturvården. Regeringen bör ta initiativ till att kommunerna ger ett politiskt organ, exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämnden, ett samlat miljöansvar.

I motion 1984/85:882 framhåller Eric Hägelmark (fp) att Blekinge i många avseenden är ett bra län att bedriva forskningsarbete och försöksverksamhet i miljöskyddsfrågor. Länets hanterbara storlek är en fördel då insatser kräver samarbete.

Utskottet instämmer med motionärerna i motion 370 att det finns fördelar med den utveckling som lett fram till att kommunerna successivt fått ett ökat ansvar för miljö- och naturvård. Efter den nya hälsoskyddslagens tillkomst har kommunernas ansvar för miljöskyddet markerats i och med införandet av miljö- och hälsoskyddsnämnder (i stället för hälsovårdsnämnderna). Det är värdefullt att kommunerna i ökande utsträckning själva tar hand om ansvaret för miljö och naturvård. Därigenom kan de lokala betingelserna för att lösa uppkommande problem bättre beaktas.

Utskottet får erinra om att kommunstyrelsen är det kommunala organ som har det övergripande ansvaret i sin egenskap av kommunal "regering". I övrigt har under senare år bred enighet rått om att kommunerna skall ges organisatorisk frihet, dvs. varje kommun skall själv avgöra hur och var de kommunala frågor skall behandlas som inte är specialreglerade i lag. Mot

bakgrund av det anförda är utskottet icke berett att tillstyrka motionärernas förslag om ett riksdagsuttalande om hur kommunerna skall administrera sina miljöfrågor. Motionsyrkandet avstyrks alltså.

När det gäller förslaget i motion 882 om Blekinge län som ett försökslän får utskottet hänvisa till att flera kommuner själva gör sig till försökskommuner i miljövärdsfrågor. Ett exempel på detta är Landskrona kommun som nyligen genomfört en utredning om hur kommunens miljö skall förbättras, med ett omfattande samrådsarbete direkt visavi kommuninnevärdarna. Utskottet finner att kommunala initiativ av detta slag är föredömliga när det gäller att driva en miljöpolitik där medborgarnas engagemang tas till vara. Däremot torde det icke vara riksdagens sak att genom ett uttalande ålägga en region som Blekinge län att bli försökslän för miljöskyddsfrågor. Motion 882 avstyrks således.

Ekonomiska styrmedel

Under senare år har frågan om att införa ekonomiska styrmedel i form av avgifter i miljöpolitiken för att därigenom påverka industrin och de areella näringarna att minska miljöstörningarna diskuterats livligt. Olika avgifter har också införts som kan betraktas som ekonomiska styrmedel. För två år sedan bemyndigade riksdagen regeringen att besluta om föreskrifter om avgift för kostnader i samband med tillståndsprövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen (1969:387, ML) samt om täktavgift (prop. 1983/84:40 bil. 7, JoU 1983/84:15). Som skäl för införandet av avgifterna anförde utskottet att det är rimligt att kostnaderna för sådan provning och tillsyn betalas av dem som utövar den verksamhet som kontrolleras. Enligt förordningen (1984:380) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöskyddslagen skall kostnader som koncessionsnämnden för miljöskydd, statens naturvårdsverk och länsstyrelserna har för sådan provning och tillsyn täckas genom avgifter till staten. I den mån tillsynen överlåtits åt miljö- och hälsoskyddsnämnden i en kommun, skall motsvarande avgift inbetalas till kommunen.

Avgiften utgår enligt viss taxa enligt förordningen och beräknas efter den handläggningstid som åtgår för provningen eller tillsynen. Avgift enligt förordningen utgår inte för rådgivning i miljöskyddsfrågor om rådgivningen inte utgör ett led i handläggningen av ett tillstånds- eller tillsynsärende. För vissa verksamheter gäller begränsad avgiftsskyldighet. Avgift skall inte betalas för tillsyn som föranletts av klagomål som visar sig vara obefogade. I regeringens förordningsmotiv 1984:5 lämnas vissa ytterligare regler för hur avgiftsuttaget skall ske. Statens naturvårdsverk har utfärdat allmänna råd m. m. (1985:2) om avgiftsbeläggningen.

En motsvarande avgift, kallad *täktavgift* tas ut för provning och tillstånd av viss täktverksamhet enligt 18 § naturvårdslagen, NVL (1964:822) resp. vattenlagen, VL (1983:291).

Av helt annan karaktär är den miljöskyddsavgift som kan utdömas enligt ML mot den som överträtt vissa föreskrifter enligt lagen, framför allt villkor som meddelats av koncessionsmyndighet. Miljöskyddsavgiften har karaktären av sanktion och skall verka avskräckande från lönsamma utsläpp. Den infördes genom lagändring 1981 (1981:420). Ett likartat syfte har vattenföro-

reningsavgiften enligt lagen (1980:424) om vattenförorening från fartyg. Denna avgift infördes genom lag (1983:463).

Ytterligare exempel på ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken är burkpan-ten enligt lagen (1982:349) om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium samt gödsel- och bekämpningsmedelsavgifterna enligt lagen (1984:409) om avgift på gödselmedel och lagen (1984:410) om avgift på bekämpningsmedel.

I flera motioner diskuteras olika frågor om ekonomiska styrmedel.

Folkpartiet förordar i partimotion 1984/85:370 av Bengt Westerberg m. fl. ökad användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken och lägger synpunkter på hur miljöavgifter bör utnyttjas. Som regel bör de inkomster miljöavgifterna ger återföras för nya insatser inom miljövärdsektorn enligt principen om att "förorenaren betalar", anser motionärerna. De välkomnar i och för sig de nyligen införda avgifterna på gödselmedel och bekämpningsmedel. Att som regeringen gjort betrakta dessa avgifter i första hand som ett medel att förstärka statskassan är dock olämpligt. I stället bör inkomsterna tillföras miljösektorn. Regeringens förslag hade dessutom klara tekniska brister anser motionärerna (yrkande 1). I motion 1984/85:2591 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) begärs en ny konstruktion av avgiften för prövning och tillsyn. Ett nytt avgiftssystem kan exempelvis enligt motionärernas mening utgå som schablonavgift antingen i kronor eller i procent av företagets omsättning (yrkande 7). I centerns kommittémotion 1984/85:2610 av Einar Larsson m. fl. framhålls att särskilt företag med allvarliga utsläpp drabbas av avgiftens konstruktion som den nu är utformad. Motionärerna yrkar att riksdagens tidigare principbeslut upphävs och att regeringen återkommer med nytt förslag om principer för avgiftsuttag. Bertil Jonasson och Jan Hyttring (båda c) framhåller i motion 1984/85:2600 att den konstruktion som täktavgiften fått genom att den tas ut i förskott dels åsamkar entreprenörerna administrativa problem och kostnader som vida överstiger själva avgiften, dels motverkar ett samhällsekonomiskt förnuftigt grusuttag. I motionen yrkas att täktavgiften tas ut i efterskott på grundval av deklARATION från entreprenörerna.

Miljöskyddsavgiften enligt ML har enligt motion 2591 (fp) visat sig fungera otillfredsställande. Den nuvarande avgiften har kunnat dömas ut endast i ett fåtal fall, och tillämpningen bör mot den bakgrunden utvärderas, anser motionärerna (yrkande 8).

Utskottet får erinra om att riksdagen för ett år sedan avlog ett motionsyrkande om ökad användning av ekonomiska styrmedel, likartat det som framställdes i motion 370 (fp). Utskottet var då icke berett att ställa sig bakom ett allmänt uttalande om införande av ytterligare styrmedel av den innebörd som avsågs i motionen (JoU 1984/85:8). Utskottet har icke funnit att motionärerna i den nu aktuella motionen framlagt några argument som talar för en ändrad inställning från utskottets sida. Motionen avstyrks således, såvitt nu är i fråga (yrkande 1). Utskottet får i sammanhanget erinra om att miljökostnadsutredningen redovisade ingående överväganden beträffande bl. a. de ekonomiska styrmedlen i sitt slutbetänkande Miljökostnader (SOU 1978:43). Utredningen fann starka skäl tala för införande av särskilda

avgifter på överutsläpp och på prövning och tillsyn men pekade samtidigt på att andra avgiftstyper, t. ex. på restutsläpp, skulle vara förenade med så stor osäkerhet att de måste avvisas från praktisk synvinkel. Utredningen underströk emellertid det angelägna i att principen om fullt kostnadsansvar för utnyttjande av naturresurser får utgöra en utgångspunkt i det fortsatta miljöpolitiska arbetet.

När det gäller de i motionerna 2591 (yrkande 7) och 2610 framförda förslagen om ändring av principen för uttag av avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen får utskottet erinra om att systemet fungerat sedan halvårsskiftet den 1 juli 1984. Under budgetåret 1984/85 beräknas avgifterna ha givit staten och kommunerna en inkomst av ca 18 milj. kr. Detta är betydligt mindre än vad som förväntades då riksdagen behandlade regeringens förslag om bemyndigande att införa avgifterna. Då bör å andra sidan märkas att regeringen vid utformningen av bestämmelserna satt ned avgiften för vissa verksamheter. Inom naturvårdsverket pågår en utvärdering av verksamheten. Sedan utvärderingen slutförts torde den komma att redovisas för regeringen, varvid eventuellt vissa ändringar av avgiftsuttaget kommer att föreslås. Med hänsyn till att systemet sålunda är föremål för prövning inom den ansvariga myndigheten bör motionen i nu berört hänseende icke föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet finner heller icke anledning att föreslå någon ändring av reglerna för uttag av täktavgift, vilket föreslagits i motion 2 600 (c). Enligt gällande regler får stora avgifter periodiceras över ett antal år. Motionen avstyrks alltså.

Utskottet hade vid sin behandling för ett år sedan även att behandla ett förslag om ändring av reglerna för miljöskyddsavgiften, närbesläktat med det yrkande som framställs i motion 2591 (yrkande 8) (fp). Utskottet redovisade därvid att naturvårdsverket ifrågasatt effektiviteten av miljöskyddsavgiften så som bestämmelserna nu är utformade. Utskottet erinrade samtidigt om att erfarenheterna av ML:s regler i frågan ännu var begränsade. Utskottet utgick från att de erinringar som naturvårdsverket framfört skulle komma att beaktas i samband med att regeringen ser över sanktionssystemet enligt ML med anledning av en framställning från riksdagen (JoU 1982/83:17, rskr 1982/83:94). Mot den bakgrunden fann utskottet icke motionen påkalla något riksdagens uttalande (JoU 1984/85:8). Riksdagen följde utskottet.

Miljöskyddsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1983:20) Bättre miljöskydd II lagt fram förslag till ändringar i miljöskyddslagen m. m. Förslagen bereds i jordbruksdepartementet med sikte på att en proposition skall kunna läggas fram under innevarande riksmöte. Därvid torde även de av naturvårdsverket framförda erinringarna om miljöskyddsavgiften komma att beaktas. Mot den angivna bakgrunden avstyrks även yrkande 8 i motion 2591.

Miljörisker

I partimotion 1984/85:2051 framhåller Lars Werner m. fl. (vpk) att den senaste tidens händelser inom miljöområdet såsom katastroferna i Mexico och Indien, gasutsläppet i Karlskoga och tankexplosionerna i Mellaneuropa har blivit en väckarklocka för många människor. Mot bakgrund av de

nämnda händelserna föreslås i motionen åtgärder för att höja allmänhetens beredskap inför miljökatastrofer. Samhället borde ålägga sig informationsplikt gentemot medborgarna om miljörisiker i omgivningen. Samhället borde sålunda ha skyldighet att informera medborgarna om vilka miljöfarliga industrier som finns i närheten av deras bostäder, vilka miljöfarliga transporter som går till dessa industrier, möjliga olyckor, beredskapsplaner resp. anvisning om åtgärder som den enskilde skall vidta vid olika olyckstillbud. En sådan informationsinsats från samhällets sida kan närmast jämföras med den broschyr som tidigare gavs ut benämnd Om kriget kommer I motion 1984/85:2280 av Eric Hägelmark (fp) om utveckling av näringslivet i Kristianstads län yrkas att kontroll och forskning utförs för att kartlägga skador som orsakats av miljörisiker.

Utskottet får erinra om att frågorna om samhällets beredskap mot miljöfarliga kemikalier och miljörisiker genom stora utsläpp behandlats i flera sammanhang i riksdagen under föregående riksmöte. De i vpk-motionen omnämnda händelserna i Bhopal (Indien) och i Karlskoga föranledde frågor i riksdagen till såväl jordbruksministern som försvarsministern. Från regeringens sida betonades angelägenheten av att riskerna vid hantering av farliga kemikalier redovisas på ett öppet sätt. Åtgärder hade vidtagits resp. planerades för att förbättra samhällets beredskap mot kemikalieolyckor.

Riksdagen fattade våren 1985 principbeslut om ledningen av befolkningskyddet och räddningstjänsten m. m. Samtidigt beslöt riksdagen inrätta ett nytt centralt ämbetsverk, statens räddningsverk (prop. 1984/85:161, FöU 1984/85:12). I propositionen pekade försvarsministern särskilt på behovet av att förbättra beredskapen mot kemikalieolyckor och framhöll i det avseendet bl. a. följande:

I 1982 års totalförsvarsbeslut har i fråga om huvudinriktningen av civilförsvarsverksamheten angetts att ökad uppmärksamhet skall ägnas åt skyddet mot kärnvapen och kemiska stridsmedel. Detta har samband med det arbete som bedrivs för att öka beredskapen mot kemikalieolyckor i fred. Erfarenheterna såväl från Sverige, senast gasutsläppet i Karlskoga, som från andra länder, Mexico, Indien och Italien, visar att konsekvenserna av sådana olyckor kan bli mycket allvarliga. Kunskaperna är emellertid begränsade om hur beredskapen för bekämpning av kemikalieolyckor bäst bör utformas. Detsamma gäller vilken teknik som bör användas. Man kan således konstatera att det är angeläget att kunskapsuppbyggande forskning och studier samt teknikutveckling genomförs på detta område. Från svensk sida har därför initiativ tagits hos Nordiska ministerrådet för att få till stånd ett gemensamt nordiskt forsknings- och utvecklingsarbete om bekämpning av kemikalieolyckor. Jag vill i detta sammanhang peka på att samarbete med andra länder, inte minst i Norden, är betydelsefullt på räddningstjänstområdet.

Under våren 1985 antog riksdagen en ny lag (1985:426) om kemiska produkter (prop. 1984/85:118, JoU 1984/85:30). Utskottet anförde därvid att målet för kemikaliekontrollen måste vara att förhindra skada på människor och miljö. Ansvaret för att kemikaliekontrollens mål uppnås måste i första hand ligga hos de företag som tillverkar, importerar, överlåter eller använder kemiska produkter. Myndigheternas huvuduppgift inom kemikaliekontrol-

len borde vara att se till att företagen gör vad som behövs för att undanröja och förebygga hälso- och miljörisker. Utskottet ansåg det angeläget att åtgärder för att förebygga skada vidtas så tidigt som möjligt. Mycket höga krav måste därför ställas på tillverkare och importörer.

Miljövårdsberedningen ägnade i april 1985 ett sammanträde åt diskussion av de problem som är förknippade med risken för stora utsläpp från miljöfarlig industri. Vid mötet redovisade företrädare för en rad olika myndigheter, bl. a. Karlskogaspolisen, Kommittén för undersökning av allvarliga olyckshändelser, statens brandnämnd, länsstyrelsen i Malmö och socialstyrelsen sitt arbete med förebyggande åtgärder och beredskap resp. sina erfarenheter från gasutsläppet i Karlskoga.

Vid miljövårdsberedningens sammanträde redovisades även att kemikalieindustrins branschorganisation, Sveriges kemiska industrikontor, tillsatt en arbetsgrupp för processsäkerhet vid den kemiska industrin. Enligt vad utskottet erfarit avser arbetsgruppen att lägga fram en första rapport, om säkerhetsgranskning, i november 1985. I rapporten ges vägledning för skadeförebyggande arbete vid industriell kemikaliehantering. En andra rapport, om katastrofberedskap, beräknas föreligga i början av 1986. Den kommer att behandla bl. a. planering av information till allmänheten och myndigheter. Kemikontoret är även i färd med att utarbeta en mall till informationsbroschyr som de olika kemiska industrierna skall kunna bruka som underlag för att informera allmänheten i sin närhet. Underlaget bygger på material som några företag redan har givit ut.

Kemikommissionen har nyligen lagt fram sitt slutbetänkande (SOU 1985:25) Kunskap för kemikaliekontroll. Enligt kommissionen behövs det mer och bättre kunskaper om kemiska hälso- och miljörisker. Förslag framläggs därför om förstärkta insatser på utbildningsområdet. Bl. a. vill kommissionen omvandla utbildningslinjen i ekotoxikologi vid Uppsala universitet till allmän utbildningslinje.

Utskottet får för sin del anföra följande. Av den lämnade redogörelsen framgår att de stora kemikalieutsläpp som nyligen ägt rum i bl. a. Karlskoga givit upphov till överväganden i såväl riksdagen som i regeringskansliet, bland myndigheter på olika nivåer och inom den berörda industrin. Som utskottet framhöll i samband med antagandet av lagen om kemikaliekontroll är det i första hand företagen själva som skall ha ansvaret för att förhindra skada på människor och miljö, medan myndigheternas huvuduppgift inom kemikaliekontrollen bör vara att se till att företagen gör vad som behövs för att undanröja och förebygga hälso- och miljörisker. Sverige har, som framhållits i propositionen om räddningstjänsten, tagit initiativ hos Nordiska ministerrådet för att få till stånd ett gemensamt nordiskt forsknings- och utvecklingsarbete om bekämpning av kemikalieolyckor. Såväl myndigheter som företag har med anledning av de inträffade händelserna tagit sig an uppgiften att se över gällande rutiner för att undvika katastrofer och stärka beredskapen inför eventuellt kommande händelser. Berörda företag är i färd med att utarbeta informationsmaterial till allmänheten. Utskottet utgår från att de nyinrättade myndigheterna statens räddningsverk och kemikalieinspektionen var inom sitt område noga följer den vidare utvecklingen och vidtar de åtgärder som kan visa sig erforderliga. Någon ytterligare riksdagens

åtgärd med anledning av motionerna 2051 och 2280 (yrkande 5) synes mot den angivna bakgrunden icke erforderlig.

JoU 1985/86:5

Luftvård

I partimotionerna 1984/85:2054 (yrkande 3) av Lars Werner m. fl. (vpk) och 1984/85:2244 (yrkande 5) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkas på åtgärder för att minska produktion och användning av *freoner* och deras utsläpp till atmosfären. Motionärerna hänvisar till att frågan behandlats av riksdagen vid olika tillfällen. Syftet med de nu aktuella motionerna är att få bort användningen av freoner i skumplast. I sistnämnda motion (yrkande 4) framhålls även att de problem som på lång sikt förutses uppstå genom att mängden *koldioxid i luften* ökar genom förbränning av fossila bränslen bör kartläggas i en statlig utredning eller i en offentlig utfrågning, hearing.

Utskottet får anföra följande om bakgrunden till de frågor som tas upp i motionerna. Dessa rör miljöproblem av global karaktär, vilka på sikt bedöms få inverkan på livsmiljön. Frågorna har under en följd av år varit föremål för riksdagens uppmärksamhet.

Ozonskiktet, som omger jorden i stratosfären, på en höjd av 10 – 50 km, fungerar som ett skydd mot den ultraviolettera strålningen från solen. Ozonskiktet har visat sig vara känsligt för påverkan från miljöföroreningar. Bl. a. har forskningen påvisat att vissa klorfluorkol- (CFC-)föreningar, med ett handelsnamn kallade freoner, med stor sannolikhet verkar nedbrytande på ozonskiktet. Den ökade ultraviolettera strålning som skulle bli följden om ozonlagret tunnats ut kan enligt forskningen åstadkomma ökad hudcancerfrekvens och svåra skador på miljön, bl. a. skada plankton och fiskägg.

I Sverige är av detta skäl import och tillverkning av sprayförpackningar med CFC-föreningar som drivmedel förbjudna sedan den 1 juli 1979. Produktkontrollnämnden har sedan år 1977 regeringens uppdrag att följa utvecklingen när det gäller användningen av CFC och att föreslå erforderliga åtgärder. Inom statens naturvårdsverk pågår arbete för att belysa möjligheterna till alternativa produkter, återvinning, rening osv. för olika användningsområden.

Användningen av CFC inom bl. a. skumplastindustrin och kylindustrin har ökat på senare år. Då naturvårdsverket haft att ta ställning till framställningar om tillstånd till utbyggnad av denna industri har verket konstaterat att såvitt man kunnat bedöma har tekniska möjligheter saknats att vid polystyrenskumtillverkningen byta ut freon mot ett från miljösynpunkt bättre ämne inom rimliga ekonomiska ramar. Verket har vidare framhållit att med hänsyn till att utsläppen av freoner har en global och icke lokal påverkan på miljön måste denna fråga lösas i ett internationellt sammanhang.

Problemet med freoner och deras inverkan på ozonskiktet är föremål för kontinuerlig internationell uppmärksamhet. I USA och i flertalet nordiska länder, men icke i EG, råder förbud mot användande av freon som drivmedel i sprayflaskor. Inom den nordiska kretsen pågår samordnad forskning och utvecklingsarbete. De nordiska länderna söker uppträda på enad front när frågan diskuteras i OECD och i FN.

Inom FN:s miljöskyddsstyrelse UNEP har en global konvention om

skyddet av ozonskiktet i atmosfären undertecknats i Wien i mars 1985, efter flera års förhandlingar. Texten utgör en ramkonvention. Där läggas grunden för ett fortsatt samarbete och gemensamma åtgärder för att skydda ozonlagret. Konventionen undertecknades omedelbart av 20 länder, däribland de nordiska länderna, Schweiz, flertalet EG-stater, Sovjetunionen, USA, Canada och några få u-länder. Konventionen skall ratificeras. Den träder i kraft så snart 20 länder ratificerat den.

Trots stora ansträngningar kunde enighet icke uppnås i Wien om ett tilläggsprotokoll till konventionen angående mer precisa åtaganden från konventionsstaternas sida. I gengäld antogs en resolution vari riktlinjer anges för det fortsatta arbetet under de närmaste två åren. Enligt resolutionen siktar man mot ett tilläggsprotokoll år 1987 som skall innehålla bindande klausuler om vissa konkreta åtgärder för att minska riskerna för det hotade ozonlagret. Under tiden skall omfattande vetenskapliga undersökningar fortsätta. I avvaktan på ett sådant protokoll uppmanas alla länder att vidta de åtgärder som står till deras förfogande att kontrollera utsläppen av freoner.

Om bakgrunden till *koldioxidproblemet*, som tas upp i motion 1984/85:2244, må följande framhållas.

Ett långsiktigt miljöproblem som hänger samman med användningen av fossila bränslen är ökningen av koldioxidhalten i atmosfären. Koldioxidproblemet är i högsta grad ett globalt problem som måste lösas efter samråd i internationella organisationer, främst inom FN:s miljöprogram (UNEP) och Världsmeteorologorganisationen (WMO). För närvarande pågår en kartläggning av problematiken på globalt plan inom ramen för WMO:s World Climate Programme. I arbetet spelar Internationella meteorologiska institutet i Stockholm en viktig roll. En stor internationell konferens har hållits i Villach, Österrike, i oktober 1985 för att utvärdera resultaten.

Vid konferensen i Villach framkom uppgifter som tyder på att de problem som koldioxidökningen medför kan komma att få genomslag långt tidigare än man på forskarhåll hitills angivit som troligt. Sedan länge har man ansett att ökningen av koldioxiden i luften får en drivhuseffekt. En fördubbling av gasen jämfört med dess mängd omkring år 1800, vid industrialismens början, har ansetts som en kritisk punkt. Då kan temperaturen på jorden beräknas ha ökat med 1,5 å 4,5 grader. Vid Villachkonferensen framkom uppgifter som tyder på att icke blott koldioxidökningen, utan även ökningen av andra gaser som vissa freoner, metan och dikväveoxid bidrar till drivhuseffekten. Den kritiska punkten kan därmed inträffa redan om femtio år, i stället för, som tidigare angivits, om hundra år.

Utskottet får med hänvisning till den lämnade redovisningen framhålla att riksdagen under en följd av år haft anledning uppmärksamma de frågor som berörs i motionerna (senast JoU 1984/85:8). Utskottet har därvid betonat vikten av att stora ansträngningar görs såväl inom landet som i det internationella samfundet för att komma till rätta med den miljöpåverkan, som freonutsläpp och koldioxidökning riskerar att få. Förbudet mot freon i sprayflaskor får ses mot den bakgrunden. Med hänsyn härtill och till att svenska forskare och ombud i internationella förhandlingar tagit en aktiv del i det internationella utvecklingsarbetet har utskottet under senare år icke bedömt något initiativ från riksdagens sida påkallat. När det gäller frågan om

att minska den inhemska plast- och kylindustrins användning av freoner har utskottet hänvisat till att ett arbete i detta syfte pågår inom ramen för den nordiska ämbetsmannakommitténs verksamhet.

Utvecklingen under det senaste året föranleder icke utskottet att ändra sin uppfattning. Undertecknandet av FN-konventionen om skydd av ozonskiktet får ses som en betydande framgång. En förhoppning bör uttalas att det skall vara möjligt nå fram till en överenskommelse om konkreta åtaganden i det tilläggsprotokoll som planeras till 1987. Utskottet utgår även från att naturvårdsverket som ansvarigt organ driver frågan om att finna ersättningsmedel för freoner i skumplast- och kylindustrin med kraft. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionerna 2054 (yrkande 3) och 2244 (yrkande 5) synes mot den angivna bakgrunden icke erforderlig.

Svensk forskning intar en framskjuten position även när det gäller koldioxidproblemet. Som framgår av den lämnade redogörelsen har framtidsbilden i detta hänseende undergått vissa förändringar. Utskottet utgår från att vederbörande myndigheter följer den vidare utvecklingen av forskningen på området och om så erfordras inkommer med framställningar om åtgärder. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 2244 (yrkande 4) påkallas således icke för närvarande.

Öresund

I motion 1984/85:1157 som innehåller motiven till yrkandena i motion 1984/85:1164 av Karin Ahrland och Hans Petersson i Röstånga (båda fp) uttalas oro över uppgifter som framkommit att Öresund håller på att förvandlas till ett kloakdike. I motionen återges även uppgifter om att tungmetallhalten är hög vid den svenska kusten, i Lundåkrabukten. Köpenhamns reningsverk lär fungera bristfälligt. Mot bakgrund härav yrkar motionärerna att regeringen söker föra överläggningar med den danska staten i syfte att få till stånd en förbättrad rening av avloppsutsläppen längs den danska kusten i Öresund.

Utskottet får erinra om att riksdagen för ett par år sedan avtog en motion av samma innebörd som den nu aktuella (JoU 1983/84:10). Utskottet framhöll då att ett samarbete mellan Sverige och Danmark pågår alltsedan 1950-talet för att skydda Öresund mot föroreningar. Ett avtal som formulerar samarbetet slöts år 1974. En särskild kommission, Öresundskommissionen, svarar för samarbetet inom avtalets ram. Kommissionen presenterade år 1979 en utvärdering av effekterna av närsalter i Öresund. Då föreslogs inga ytterligare åtgärder utöver de redan beslutade. Mot bakgrund av föreliggande uppgifter fann utskottet att motionärernas yrkande om förhandlingar med danska staten om utsläppen i Öresund sålunda var tillgodosett sedan åtskilliga år.

Utskottet har erfarit att Öresundskommissionen i en nyligen framlagd rapport (publicerad i Sverige av naturvårdsverket, rapport 3008) påvisat att koncentrationerna av kvävenärsalter har ökat. Kommissionen framhåller att myndigheterna både på den svenska och den danska sidan är i färd med att säkra att kväveutlakningen från jordbruket till vattenområdena minskas. Den stora folktätheten vid Öresund gör det dock nödvändigt att skärpa

uppmärksamheten kring de kommunala reningsverkens funktion och möjlighet att reducera kväveutsläppen, framhåller kommissionen. I sin rapport om Öresunds tillstånd, belastning och nivåer av toxiska ämnen (SNV rapport 3009), konstaterar kommissionen att belastningen av vissa ämnen såsom arsenik, krom, bor etc. idag kan betraktas som mindre problematiska tack vare reningsverken. Belastningen av andra ämnen, bl. a. vissa tungmetaller som kvicksilver, bly och kadmium samt PCB, DDT m. m. anges vara mera problematisk. Torsk- och flundrefisket utanför Köpenhamn är svartlistat sedan 1984 på grund av kvicksilverhalten i fisken. Tidigare svartlistning av fisket i Lundåkrabukten kunde hävas för något år sedan.

Utskottet får med hänvisning till vad som anförts om Öresundskommissionens berättelser framhålla att ett omfattande svensk-danskt samarbete pågår för att påverka kommunala och andra myndigheter att förbättra reningsanordningarna kring Öresund. Frågan har även tagits upp i arbetet inom Nordiska rådet. Utskottet utgår från att myndigheterna uppmärksammar vattenkvaliteten i sundet och vidtar de åtgärder som befins möjliga. Öresundskommissionen har ett särskilt ansvar i detta hänseende i sin egenskap av forum för den svensk-danska dialogen. Utskottet är däremot icke berett tillstyrka motionärernas förslag att i nuvarande läge föra upp frågan på regeringsnivå. Motionen avstyrks alltså, såvitt nu är i fråga (yrkande 3).

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *riktlinjer för det internationella miljöarbetet m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2244 yrkandena 1 och 2,

2. beträffande *kommunernas ansvar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:370 yrkande 3,

3. beträffande *Blekinge som försökslän*
att riksdagen avslår motion 1984/85:882,

4. beträffande *ekonomiska styrmedel*
att riksdagen avslår motion 1984/85:370 yrkande 1,

5. beträffande *avgiften för prövning och tillsyn*

a) att riksdagen avslår motion 1984/85:2591 yrkande 7,

b) att riksdagen avslår motion 1984/85:2610,

6. beträffande *täktavgift*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2600,

7. beträffande *miljöskyddsavgiften*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2591 yrkande 8,

8. beträffande *miljörisker*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2051,

9. beträffande *kartläggning av skador*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2280 yrkande 5,

10. beträffande *ozonskiktet*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2054 yrkande 3
och motion 1984/85:2244 yrkande 5,

11. beträffande *koldioxidproblemet*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2244 yrkande 4,
12. beträffande *Öresund*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1164 yrkande 3.

Stockholm den 5 november 1985

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Kerstin Gellerman (fp), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), John Andersson (vpk), Leif Marklund (s) och Ulf Lönnqvist (s).

Reservationer

1. Riktlinjer för det internationella miljöarbetet m. m. (mom. 1)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttranden på s. 3 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "(yrkandena 1 och 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner, liksom motionärerna, att den svenska förståelsen för och inställningen till de globala miljöfrågorna måste genomsyra hela vårt internationella agerande och inte minst vår biståndsverksamhet. De stora miljöproblemen som försurning, ozonförorening, koldioxidproblem och havsföroreningar kan aldrig lösas på nationell nivå. Regeringen bör därför ta fram riktlinjer för vårt internationella miljöarbete med tyngdpunkt på långsiktiga effekter.

Utskottet instämmer även i centermotionens krav på att nya metoder bör prövas för att förbättra kunskapsläget i miljöskyddsarbetet. Utskottet ansluter sig till de förslag som framförts i motionen om att vetenskaplig medling och offentliga hearings kan vara lämpliga att införa som komplement till det traditionella svenska utredningsförfarandet. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 2) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för det internationella miljöarbetet m. m.*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2244 yrkandena 1 och 2,

2. Ekonomiska styrmedel (mom. 4)

JoU 1985/86:5

Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp) och Jens Eriksson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Utskottet får" och slutar på s. 6 med "miljöpolitiska arbetet" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder den uppfattning som framförts i motion 370 att vi i större utsträckning än vad nu är fallet bör utnyttja ekonomiska styrmedel i form av avgifter i miljöpolitiken. Om vi mer renodlat tillämpar "förorenaren betalar" – principen, kan vi komma åt vissa miljöproblem. Miljön står då inte längre gratis till förorenarens förfogande. Varor eller tjänster som medför stora miljökostnader, vilka nu inte finns inräknade i priset, blir dyrare och därmed mindre efterfrågade. Utsläppen kan begränsas. Nya ekonomiska resurser kan tillföras miljöarbetet genom att inkomsterna från miljöavgifterna utnyttjas för att förbättra miljövården. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 1) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *ekonomiska styrmedel*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:370 yrkande 1,

3. Avgiften för provning och tillsyn (mom. 5a)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "När det" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 2591 har den av regeringen införda provnings- och tillsynsavgiften visat sig få negativa konsekvenser. Av redovisningen för tillämpningen av bestämmelserna under det första året framgår även att intäkterna icke på långt när når upp till den nivå som angavs av regeringen då förslaget om avgiften först introducerades. Utskottet biträder mot bakgrund av det anförda motionärernas förslag att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag beträffande miljöavgiften. Därigenom tillgodoses även i viss utsträckning motion 2610.

dels utskottets hemställan under 5a bort ha följande lydelse:

5. beträffande *avgiften för provning och tillsyn*

a) att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2591 yrkande 7 hos regeringen begär nytt förslag beträffande miljöavgiften,

4. Täckavgift (mom. 6)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Däremot ansluter sig utskottet till förslaget i motion 2600 om ändring av

reglerna för uttag av täktavgift. Som motionärerna visar medför de nuvarande uttagsreglerna höga administrativa kostnader. De kan också innebära samhällsekonomiska förluster genom att i och för sig lönsamma täkter icke kommer att öppnas på grund av de betydande initialkostnader som täktavgiften innebär. Reglerna bör således ändras så att täktavgiften för grus skall tas ut i efterskott på basis av deklaration från entreprenörerna. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *täktavgift*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:2600,

5. Miljöskyddsavgiften (mom. 7)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet hade" och slutar med "motion 2591" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 2591 har även den avgift som tas ut enligt miljöskyddslagen, den s. k. miljöskyddsavgiften, visat sig fungera otillfredsställande. Den nuvarande avgiften har kunnat dömas ut endast i ett fåtal fall. Utskottet tillstyrker således motionärernas krav att avgiftssystemet utvärderas.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *miljöskyddsavgiften*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2591 yrkande 8 hos regeringen begär en utvärdering av tillämpningen av miljöskyddsavgiften,

6. Miljörisker (mom. 8)

John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som börjar på s. 8 med "Utskottet får" och slutar på s. 9 med "icke erforderlig" bort ha följande lydelse:

Utskottet får – – – (lika med utskottet) – – – kommande händelser. Däremot synes icke något initiativ ha tagits vare sig av regeringen eller av myndigheter på central eller lokal nivå för att få i gång ett informationsarbete gentemot allmänheten och därigenom stärka beredskapen mot miljökatastrofer. Utskottet finner det synnerligen olämpligt att överlåta informationsansvaret på industrin. De åtgärder som föreslås i motion 2051 bör därför omgående tas upp till övervägande i regeringen. Samhällets organ bör åläggas en informationsplikt gentemot medborgarna om miljörisker i omgivningen, med det innehåll som anges i motionen. Riksdagen bör således bifalla motionen och hemställa hos regeringen om förslag i nu angiven riktning.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

JoU 1985/86:5

8. beträffande *miljörisker*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2051 hos regeringen hemställer om förslag om information till medborgarna om hälso- och miljörisker i omgivningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

7. Ozonskiktet (mom. 10)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utvecklingen under" och slutar med "icke erforderlig" bort ha följande lydelse:

Utskottet noterar med tillfredsställelse att arbetet på en FN-konvention om skydd för ozonskiktet nu krönts med framgång. En förhoppning bör uttalas att det skall vara möjligt att nå fram till en överenskommelse om konkreta åtaganden i det tilläggsprotokoll som planeras till år 1987. Utskottet uttrycker å andra sidan sin oro över utvecklingen mot ökad användning av freoner inom skumplast- och kylindustrierna. Som framhålls i motionerna 2054 och 2244 är det angeläget att minska eller helt få bort användningen av freoner i skumplast. Ett särskilt problem utgör skrotning av kyl- och frysskåp från hushållen. Det nordiska samarbetet bör intensifieras. Regeringen bör vidta åtgärder för att minska produktionen och användningen av freoner samt främja andra produktionsmetoder. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av här berörda motionsyrkanden bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *ozonskiktet*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1984/85:2054 yrkande 3 och 1984/85:2244 yrkande 5,

8. Koldioxidproblemet (mom. 11)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Kerstin Gellerman (fp) och Lennart Brunander (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Svensk forskning" och slutar med "för närvarande" bort ha följande lydelse:

Svensk forskning intar en framskjuten position även när det gäller koldioxidproblemet. Som framgår av den föregående framställningen har detta problem genom nyligen presenterade forskningsresultat kommit att framstå som betydligt mer akut än vad man tidigare beräknat. Mot den bakgrunden framstår kraven i motion 2244 om att problematiken och dess konsekvenser belyses i en statlig utredning eller i en offentlig utfrågning, hearing, ännu mer angelägen. Riksdagen bör således bifalla motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 4).

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

JoU 1985/86:5

11. beträffande *koldioxidproblemet*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2244 yrkande 4 beslutar uppdra åt regeringen att kartlägga energiförbrukningens effekter på koldioxidhalten samt förelägga riksdagen förslag om åtgärder med anledning av detta,

9. Öresund (mom. 12)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Jens Eriksson (m) och Lennart Brunander (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Utskottet får" och slutar med "fråga (yrkande 3)" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser med allvar på de problem som konstaterats av Öresundskommisionen, såväl när det gäller kvävebelastningen som halterna av giftiga ämnen i Öresund. Mot den bakgrunden ansluter sig utskottet till motionärens yrkande att frågan bör föras upp på regeringsnivå. Krav måste ställas på fullgod rening av utsläppen från såväl kommunala reningsverk som industrier på ömse sidor om sundet. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 3) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *Öresund*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:1164 yrkande 3.

Särskilda yttranden

1. Ekonomiska styrmedel (mom. 4, 5 och 7)

John Andersson (vpk) anför:

Riktlinjen för miljöpolitiken måste vara att, så långt detta är möjligt, undvika skador på miljön. Ekonomiska styrmedel kan i vissa fall vara en effektiv åtgärd i denna målsättning. Emellertid måste även beaktas faran för att miljöförstörande verksamhet "köps" genom t. ex. en avgift. Enligt min mening måste därför varje enskilt fall där ekonomiska styrmedel sätts in övervägas noggrant. Av den anledningen har jag inte kunnat ställa mig bakom ett allmänt uttalande om ökad användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.

När det gäller principen för uttag av avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen, pågår en utvärdering av verksamheten inom naturvårdsverket. Trots att systemet fungerat bara under cirka ett och ett halvt år så har mycket kritiska synpunkter framförts mot den gällande principen. Den kritiken bör tas på allvar, men jag har ansett mig kunna avvakta naturvårdsverkets utvärdering innan eventuella förändringar aktualiseras.

Slutligen har jag icke ansett det vara meningsfullt att ånyo göra en framställning till regeringen om ändring av reglerna för miljöskyddsavgiften när en proposition på detta område förväntas under detta riksmöte.

JoU 1985/86:5

2. Avgiften för prövning och tillsyn (mom. 5)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

Vi instämmer i uttalandet i motion 1984/85:2610, att många skäl i dag talar för en ändring av miljöavgifterna. Med hänsyn till att dessa är föremål för utvärdering inom naturvårdsverket anser vi dock inte erforderligt att för närvarande följa upp motionsyrkandet. Vi avser uppmärksamt följa den vidare utvecklingen.

3. Miljörisker (mom. 8)

John Andersson (vpk) anför:

I betänkandet redovisas att kemikontoret tillsatt en arbetsgrupp för process-säkerhet vid den kemiska industrin. En första rapport om säkerhetsgranskning avses läggas fram i november 1985. En andra, om katastrofberedskap, beräknas föreligga i början av 1986. Den kommer att behandla bl. a. planering av information till allmänheten och myndigheter. Kemikontoret är även i färd med att utarbeta en mall till informationsbroschyr som de olika kemiska industrierna skall kunna bruka som underlag för att informera allmänheten i sin närhet.

I motion 1984/85:2051 yrkas att samhället borde ålägga sig informationsplikt gentemot medborgarna om miljörisker i omgivningen. Det är enligt min mening en väsentlig skillnad mellan att ansvariga myndigheter i samhället informerar än att överlåta detta till företagen själva. Det måste ses som mycket anmärkningsvärt och högst otillfredsställande att den informationsplikt som efterlyses i nämnda motion i en viss omfattning kommer att ombesörjas av de olika kemiska företagen.